

PRAVILA
DE COMPORTARE
ÎN BISERICĂ

Sfintii Părinți
despre folosul
Sfintei Împărtășanii

ΒΟΖΗΪΔΑ' ΞΕΡΚΟΒΥ ΜΟΙΟ,
Η ΒΡΑΤΑ ΑΔΩΒΑ ΝΕ ΩΔΟΛΉΥΟΤΪ ΕΗ.
(ΜΑΤΘ.16:18)

Οἰκοδομήσω Μου τὴν ἐκκλησίαν,
καὶ πύλαι ᾗδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς.
[Ματθ. 16 : 18]

Cum trebuie să ne comportăm în biserică

După cum ne îndeamnă sfântul Maxim Mărturisitorul: „Tot creștinul trebuie să se afle des la biserică și să nu lipsească niciodată de la sfânta liturghie săvârșită în ea, pentru sfinții îngeri care sînt de față și scriu de fiecare dată pe cei care intră și se înfățișează lui Dumnezeu, și care fac rugăciuni pentru ei; de asemenea, pentru harul Duhului Sfânt, pururea prezent în chip nevăzut, dar mai ales în timpul sfintei liturghii”. Cine nu ia parte la sfânta liturghie, acela încetează de-a mai fi creștin adevărat. Vechile rânduieli ale sfinților Părinți pedepseau pe cei care lipseau de la biserică mai mult de trei duminici una după alta (canon 11 Sinodul din Sardica și canon 80 Sinodul VI ecumenic). Dacă pricini serioase te împiedică să fii de față la liturghie, trimite pe cineva din ai casei să

plătească o liturghie pentru toți sau măcar pomelnicul și o prescură să ducă.

Resp. Când vrei să iei parte la sfânta liturghie, adu-
ți aminte că biserica este „casa lui Dumnezeu”,
de care se cuvine „să ne apropiem cu inimă curată,
întru plinătatea credinței, curățindu-ne prin stropire
inimile de orice cuget rău și spălându-ne trupul cu
apă curată...”, cum ne îndeamnă sf. ap. Pavel
(Evr. 10, 22). Încetează din ajun lucrul și
obișnuitele îndeletniciri zilnice; spală-ți trupul
și curățește-ți sufletul prin rugăciune, cu
înfrânare de la păcat și cu împăcarea inimii,
alungând din ea orice ură și vrăjmășie (Mt. 5,
23), îndeosebi atunci când vrei să te
împărtășești. Dacă poți, bine este să iei parte la
slujba de seară. A doua zi dimineața îmbracă-te
în haine curate și îngrijite, fără podoabe de
prisos, iar femeile să vină cu capul acoperit
(I Cor. 11, 5; Tim. 2, 9), *ca semn de supunere
asupra capului ei, pentru îngeri* (I Cor. 10, 10).
Și pentru că nu e cuviincios să ne înfățișăm
înaintea Domnului cu mâinile goale (Exod 22,

15), dacă poți, pregătește tămâia, prescurile,
vinul, pomelnicul cu numele celor vii și ale
celor adormiți ai casei și ai neamului tău, cât și
prinoase din roadele pământului.

Sârguiește-te să fii din vreme la biserică. Bine
este să iei parte și la slujba dimineții (utrenie și
ceasuri), căci în timpul ei se săvârșește de fapt
proscomidia, care face parte din liturghie, și
atunci se cade să dăm preotului prescurile
pentru liturghie. Cei care dau pomelnice la
sfântul altar, să le dea până la ieșirea cu Sfintele
Daruri, pentru că numai până atunci se
pomenesc la proscomidie.

Când intri în sfânta biserică, fă-ți semnul
crucii și trei închinăciuni mici, îndreptate către
ușile împărătești, luând aminte că în altar, pe
prestol, cu adevărat și în chip tainic sălășluiește
Însuși Domnul Slavei, de față în Sfintele Daruri.
În timp ce te închini, rostește: „Doamne,
milostiv fii mie, păcătosului! Doamne, Cea ce
m-ai zidit, miluiește-mă!”

Mergi apoi spre a te închina mai întâi în fața sfintei Evanghelii și a icoanei de pe tetrapod, care închipuie pe Hristos în mijlocul bisericii. (În majoritatea Bisericilor Ortodoxe închinarea la icoanele de pe iconostas este oprită). În fața icoanelor se fac două închinăciuni mici și semnul crucii, sărutându-le cu evlavie, nu pe față, ci la picioare sau pe mâini, apoi semnul crucii și o închinăciune mică. Dacă a început slujba, rămâi să te închini la icoane după sfârșitul slujbei; nu vom merge să aprindem lumânări în sfeșnicele din fața altarului, ca să nu tulburăm lumea care se roagă, ci în cele mai apropiate sfeșnice de la ușa de intrare, în pronaos. Pomelnicul și prescurile se lasă la pangar, pe o tipsie specială.

Când aprindem o lumânare, s-o punem drept și cu evlavie, ca și cum noi înșine ne-am afla arzând în fața Împăratului Ceresc.

După aceea mergi în liniște și te așează la locul convenit: bărbații la dreapta, iar femeile la stânga. Ai grijă să lași în mijlocul bisericii loc de

trecere. Nu umbla și nu te mișca fără rost prin biserică, salută-ți cunoștințele făcând o plecăciune mică, fără a le strânge mâna sau a le îmbrățișa.

Nu se poartă discuții și nu se trece din loc în loc. Numai în unele momente poți să schimbi câteva cuvinte privitoare la mersul slujbei sau să treci în alt loc pentru a pune o lumânare, sau pentru a îndeplini vreo însărcinare legată de slujbă. Totuși, nici în aceste cazuri nu putem trece între porțile împărătești și analogul aflat în mijlocul bisericii.

Trebuie să înconjurăm analogul și oprindu-ne înaintea lui de fiecare dată, ne facem semnul crucii și o închinăciune mică.

Semnul crucii se face drept, complet și fără grabă, atingând cu degetele unite fruntea, plexul, umărul drept, apoi cel stâng (nu fluturând aiurea cu mâna și bucurându-i pe draci, cum spune sfântul Ioan Gură-de-Aur). Mai întâi facem semnul crucii complet, apoi plecăciunea, și nu aproape în același timp, cum

se obișnuiește adeseori (asta însemnând „a frânge crucea”).

Atunci când preotul binecuvântează poporul credincios cu crucea, Evanghelia, icoana sau potirul, ne facem semnul crucii, plecându-ne capetele. Când însă preotul face semnul crucii cu mâna ori cu tricherii, ori cădește, în aceste cazuri nu se face semnul crucii. Numai în Săptămâna Luminată se face semnul crucii, când preotul ține în mână crucea și cădește, rostind: „Cu adevărat a înviat!”

În timpul citirii sfintei Evanghelii se stă în picioare cu capul plecat, ascultând cu cea mai mare atenție, ca și cum ar grăi Însuși Domnul nostru Iisus Hristos.

Prima parte a sfintei liturghii, a catehumenilor, se încheie cu ectenia de după Apostol și Evanghelie prin cuvintele: „Cei chemați, capetele voastre Domnului să le plecați” - aceste cuvinte se referă la catehumeni, adică la cei ce se pregătesc de sfântul botez.

În vechime, după Evanghelie preotul rostea o predică scurtă pe tema Evangheliei citite. (Această rânduială îl ferește pe preot de a vorbi mult după împărtășirea cu Sfintele Taine).

Luând binecuvântare de la episcop sau de la preot, plecăm capul, sărutând mâna preotului, fără a ne face semnul crucii (popular – „a-ți face cruce la popă”).

Creștinii ortodocși participă la slujbă, stând în picioare. Însuși Domnul a poruncit: „*Stați de vă rugați*” (Mc. 11, 25), de aceea și Sinodul I ecumenic a statornicit ca, în biserică, creștinii să se roage lui Dumnezeu, stând în picioare (1, 20). Copiii mici, cei bătrâni și neputincioși pot să stea așezați. Șederea este îngăduită la utrenie, în timpul citirii catismelor. Iar în timpul citirii celor șase psalmi (la începutul utreniei) sau a Apostolului la liturghie se stă în picioare. Îndeobște, credincioșii trebuie să se ridice de pe scaune ori bănci, cei din strane chiar să coboare, ori de câte ori preotul binecuvântează, cădește, citește sfânta Evanghelie sau face vreo ieșire

solemnă din sfântul altar, adică la momentele cele mai de seamă. În Biserica Ortodoxă, îndeosebi la slujba comună, nu se obișnuiește a îngenunchea în mod arbitrar. În biserică îngenuncherile sînt admise doar în timpul unor rugăciuni deosebite. În astfel de momente, preotul previne poporul cu cuvintele: „Plecați-vă genunchii...” De obicei, îngenuncherile se fac după vozglasul „Îți mulțumim Ție, Doamne...” și până la sfârșitul cântării „Ție îți cântăm...” Ca atare, îngenuncherile nu sînt deloc o poziție potrivită de rugăciune în Biserica Ortodoxă. Noi, creștinii ortodocși, folosim închinăciunile (mătăniile) până la pămînt. Dar și închinăciunile până la pămînt și îngenuncherile sînt oprite, nu numai duminica, ci și în toate sărbătorile împăratești, cât și în perioada dintre Sfintele Paști și Cincizecime. Îngenuncherile au fost interzise de canonul 20 al Sinodului I ecumenic, canonul 90 al Sinodului VI ecumenic, canonul 15 al sf. ap. Petru și canonul 91 al sfântului Vasile cel Mare, care lămurește

motivele acestei interdicții: *„Prin starea la rugăciune în această zi (duminica) ne aducem aminte că este icoană a veacului ce se așteaptă...”* De aceea Tipiconul ne învață că, în această zi *„trebuie, dar, ca rugăciunile să le facem stînd în picioare, pentru a ne transpune gândurile de la prezent în viitor, spre viața nesfârșită, ca semn de aducere aminte a învierii ce se așteaptă în veacul viitor”*.

Unicul loc în sfânta Scriptură unde se menționează îngenuncherea, este atunci când ostașii au îngenunchiat, batjocorindu-L pe Hristos. Închinăciunea cu fruntea până la pămînt simbolizează înmormîntarea și Învierea lui Hristos.

La sfântul Vasile cel Mare: *„În fiecare plecare de genunchi și ridicare arătăm că, prin păcat ne-am aruncat la pămînt, iar prin iubirea de oameni a Celui Carele ne-a zidit, ne-am ridicat la ceruri”*.

În biserică roagă-te ca un pârtaș la dumnezeiasca slujbă, și nu ca unul care este